

СЕРІЯ КЛАСИКА

1984

1984

George Orwell

СЕРІЯ КЛАСИКА

ДЖОРДЖ ОРВЕЛЛ

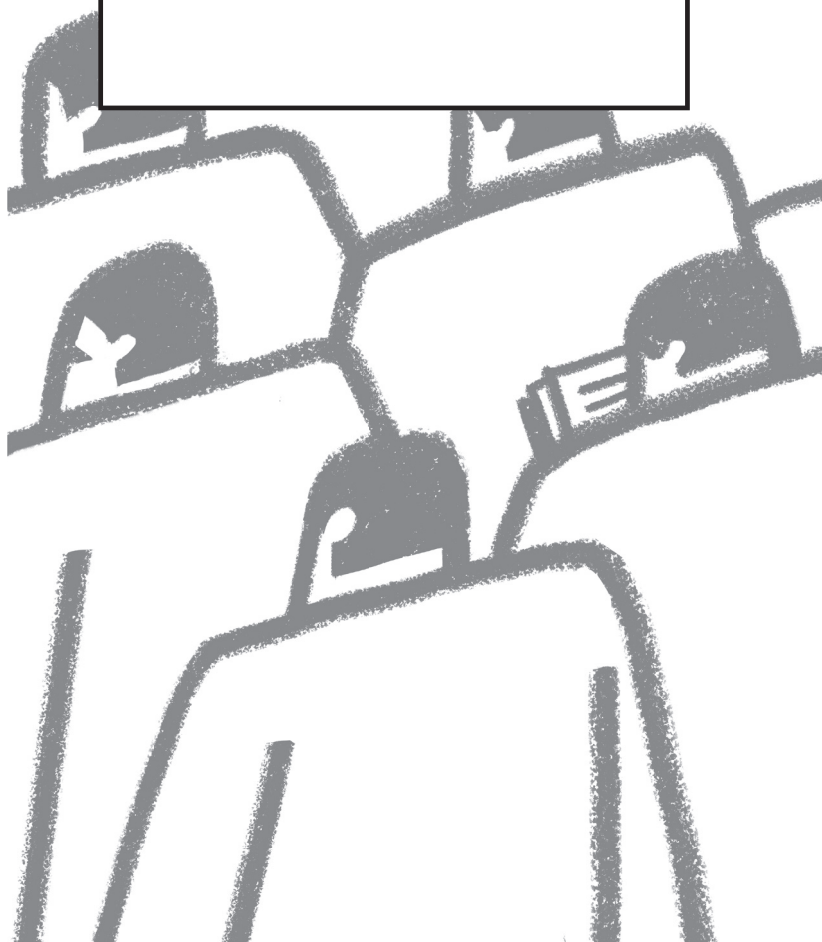
1984

З англійської переклав В'ячеслав Стельмах

Київ
BOOKSHEF
2023

ЧАСТИНА I

РОЗДІЛ І

Був ясний, холодний квітневий день. Годинник вибивав тринадцяту. Вінстон Сміт, притискаючи підборіддя до грудей у намаганні бодай так захиститися від пронизливого вітру, швидко прослизнув у скляні двері будинку «Перемога». Разом із ним досередини увірвався вихор пилу і піску.

У коридорі тхнуло вареною капустою та старими смердючими килимками. У кінці коридору до стіни було пришпилено кольоровий плакат — явно завеликий для цього приміщення. На ньому було зображено гігантське, понад метр завширшки, лице чоловіка років сорока п'яти на вигляд із густими чорними вусами та грубуватими, однак вродливими рисами обличчя. Вінстон попрямував до сходів. Викликати ліфт не було сенсу. Навіть у найліпші часи він працював лише вряди-годи. А тепер удень електрику взагалі відключали. Це було частиною заходів економії під час підготовки до Тижня ненависті. Щоб дійти до квартири, треба було пройти цілих сім сходових маршів, і тридцятидев'ятирічний Вінстон, який до того ж мав варикозну виразку над правою щиколоткою, підіймався дуже повільно, раз у раз зупиняючись, аби перевести дух. На кожному сходовому майданчику зі стіни навпроти ліфта на нього витріщалося те саме величезне обличчя з плаката. Зображення було намальоване так, що здавалося, наче очі чоловіка стежать за тобою, хоч куди б ти пішов. Нижче на плакаті був підпис: «СТАРШИЙ БРАТ СТЕЖИТЬ ЗА ТОБОЮ».

У квартирі чийсь солодкавий голос зачитував перелік цифр, якимось пов'язаних із виробництвом чушкового чавуну. Голос лунав із довгастої металевої пластини,

схожої на потьмяніле дзеркало, вмонтованої врівень із поверхнею стіни праворуч від входу. Вінстон крутнув вимикач, і голос залунав дещо тихіше, хоча слова усе одно лишалися розбірливими. Цей пристрій (телеекран — так його називали) можна було приглушити, однак цілковито вимкнути його було неможливо. Вінстон підійшов до вікна. Синій комбінезон на ньому — формений одяг членів партії — лише підкреслював худорлявість його дрібної, миршавої постаті; чоловік мав дуже світле волосся та рум'яне від природи обличчя, шкіра якого загрубла від шорсткого мила, тупих лез і холоду зими, що тільки-но закінчилася.

Світ назовні видавався холодним. Це відчувалося навіть крізь шибку зачиненого вікна. Унизу дрібні пориви вітру гнали по вулиці хмари пилу й клаптиків паперу, закручуючи їх спіралями. Попри те, що з ядуче-синього неба світило сонце, увесь пейзаж здавався абсолютно безбарвним; кольори збереглися лише на розклеєних усюди плакатах. Вусате обличчя витріщалося на перехожих із кожного рогу. Один такий плакат був і на фасаді будинку прямо навпроти Вінстонового вікна. «СТАРШИЙ БРАТ СТЕЖИТЬ ЗА ТОБОЮ» — стверджував напис; а темні очі з плаката пильно вдивлялися в саму глибину Вінстонових очей. Унизу над самою вулицею судомно лопотів на вітрі інший, надірваний з одного кутка плакат, то ховаючи, то знову відкриваючи єдине слово: «АНГСОЦ». Удалині межі дахи будинків пірнув гелікоптер, на якусь мить завис на одному місці, наче трупна муха над здобиччю, і знов стрімко полетів геть, раз по раз завертаючи то в один, то в інший бік. Це був поліцейський патруль, що зазирає до людей у вікна. Утім патрулі не важили. Важила лише Поліція думок.

За спиною Вінстона голос із телеекрана продовжував белькотіти щось про чушковий чавун і перевико-

нання Плану дев'ятої трирічки. Телеекран був не лише передавачем, а й приймачем. Він вловлював будь-який голосніший за дуже тихий шепіт звук, що його видавав Вінстон; окрім того, поки Вінстон перебував у полі зору пластини, його могли не лише чути, а й бачити. Безперечно, знати, чи за тобою стежать у певний момент, було неможливо. Можна було лише здогадуватися, як часто чи за яким принципом Поліція думок вмикала кожен окремих канал спостереження. Можливим було навіть те, що поліцейські стежили за всіма водночас. Хай там що, та вони могли вмикати твій приймач, коли їм лише заманеться. Ти мусив жити — і жив, за звичкою, що перетворилася на інстинкт — у вічній підозрі про те, що кожен звук, який ти видаєш, підслуховують, а кожен твій рух, окрім як, хіба що, в темряві — пильно відстежують.

Вінстон продовжував стояти до телеекрана спиною. Так було безпечніше — хоча, як він чудово знав, часом виказати може навіть спина. За кілометр від нього над похмурим краєвидом здіймалася гігантська біла будівля Міністерства правди, де він працював. «І оце, — подумав він із невиразним відчуттям відрази, — оце і є Лондон, столиця Першої Злітної Смуги, третьої за чисельністю населення провінції Океанії». Він спробував вичавити із себе бодай якісь дитячі спогади, що підказали б, чи завжди Лондон був таким. Чи завжди існували ці прогнилі будинки дев'ятнадцятого століття зі стінами, підпертими дерев'яними балками, із заклеєними картоном вікнами, дахами з гофрованої сталі та схибнутими, покошеними в усі боки садовими огорожами? А сліди колишніх бомбардувань, де над порослими іван-чаєм купами уламків крутяться вихори гіпсового пилу? А місця, де бомбами розчистило більші ділянки, на яких проросли відразливі колонії

дерев'яних бараків, схожих на курники? Та все було марно, він не міг нічого згадати; у його пам'яті не лишилося нічого, пов'язаного з дитинством, окрім яскравих і переважно нерозбірливих сцен, що виринали нізвідки.

Міністерство правди — Мінправ, якщо висловлюватись новогovorом [Новоговір був офіційною мовою Океанії. Для отримання довідки щодо його структури й етимології назви див. *Додаток.*], — різуче відрізнялося від усіх інших будівель у полі зору. То була величезна пірамідальна споруда з блискучого білого бетону, що ярус за ярусом здіймалася метрів на триста вгору. Зі свого вікна Вінстон якраз міг розібрати три гасла Партії, виведені красивими літерами на білому фасаді будівлі:

**«ВІЙНА – ЦЕ МИР
СВОБОДА – ЦЕ РАБСТВО
НЕВІДАННЯ – ЦЕ СИЛА».**

Подейкували, що в Міністерстві правди було три тисячі кабінетів над землею та приблизно стільки само під нею. У всьому Лондоні було лише три споруди, схожі на нього за виглядом і розміром. Порівняно з будівлями навколо вони були такими гігантськими, що з даху будинку «Перемога» можна було побачити всі чотири водночас. У цих будівлях розташовувалися чотири Міністерства, між якими поділявся увесь державний апарат: Міністерство правди, до сфер компетенції якого входили новини, розваги, освіта та мистецтво, Міністерство миру, що займалося війною, Міністерство любові, що стежило за дотриманням правопорядку, та Міністерство достатку, що відповідало за економічні питання. Новогovorом їх називали Мінправ, Мінмир, Мінлюб і Міндост.

Найбільший жах на усіх наводило Міністерство любові. У цій будівлі взагалі не було вікон. Вінстон ніколи не бував усередині Міністерства любові, та й узагалі не наближався до нього ближче, ніж на півкілометра. Увійти туди можливо було лише за офіційним дорученням — і лише подолавши цілий лабіринт загорож із колючого дроту, сталевих дверей і замаскованих кулеметних гнізд. Навіть вулиці, що вели до зовнішніх стін міністерства, постійно патрулювали схожі на горил вартові в чорній уніформі, озброєні складаними кийками.

Вінстон різко повернувся. На обличчя він напустив вираз спокійного оптимізму, який бажано було мати завжди, стоячи обличчям до телеекрана. Про йшовши на інший бік кімнати, він опинився у крихітній кухоньці. Покинувши Міністерство о цій порі, Вінстон втратив можливість пообідати в їдальні й чудово знав, що ніякої їжі, крім шматка темного хліба, який слід було відкласти на завтрашній сніданок, на кухні не було. Він дістав із полиці пляшку безбарвної рідини, на білій однотонній етикетці якої було написано: «Джин “Перемога”». Рідина відгонила нудотним маслянистим духом, схожим на запах китайської рисової горілки. Вінстон налив собі майже цілу чашку, вичекав якусь мить, налаштуваючи себе на потрясіння, а тоді залпом вихилив увесь вміст чашки, наче дозу ліків.

За мить його обличчя почервоніло, а на очах виступили сльози. Пійло було їдким, мов нітратна кислота, а відчуття, коли ковтаєш, було таким, наче тебе вгатили гумовим кийком по потилиці. Утім уже скоро пекуче відчуття у Вінстоновому шлунку вщухло, і світ почав видаватися не таким вже й сірим. Він витягнув цигарку із пом’ятої пачки з написом «Сигарети “Перемога”», з необачності взявши її вертикально, від чого весь тютюн висипався на підлогу. З другою цигаркою йому

пощастило більше. Він повернувся до вітальні та сів за невеличкий столик, що стояв лівобіч від телеекрана. Із шухляди столика він дістав перову ручку, пляшечку чорнила й товстий записник ін-кварти з червоним корінцем та обкладинкою кольору мармуру.

У вітальні телеекран чомусь був встановлений у незвичному місці. Замість розташовуватися, як це траплялося зазвичай, у торцевій стіні, звідки йому відкривався б вид на всю кімнату, він був умонтований у довшу стіну навпроти вікна. Збоку від нього у стіні містилася вузька ніша, що в ній зараз уместився Вінстон, і яка, напевно, коли будинок тільки зводили, призначалася для книжкових полиць. Затиснувшись у нішу поглибше, Вінстон міг залишатися невидимим для телеекрана. Безперечно, його й досі могли чути, але бачити його в такому положенні телеекран не міг. Саме таке незвичне планування кімнати частково й спонукало Вінстона втілити в життя свій намір.

Хоча, звісно, спонукав його до цього також і записник, який Вінстон тільки-но витяг із шухляди. То був надзвичайно красивий записник. Такого паперу — гладенького паперу кремового відтінку, трохи пожовклого з роками — не виробляли вже щонайменше сорок років. Утім Вінстон підозрював, що записник значно старший. Він побачив його на підвіконні задріпаній крамнички лахмітника в якомусь кварталі у нетрях міста (тільки в якому саме, Вінстон згадати не міг), і одразу ж запалився нестримним бажанням взяти його собі. Членам партії не забороняли заходити до звичайних крамниць (це називалося «торгівлею на вільному ринку»), але цього правила особливо ніхто не дотримувався, оскільки на вільному ринку було чимало речей, як-от шнурки для взуття чи леза для бритв, дістати які в будь-який інший спосіб було просто неможливо. Він

швидко зиркнув спершу в один, тоді в інший бік вулиці, прослизнув досередини й придбав записник за два долари п'ятдесят центів. На той час він особливо не думав про те, для чого йому він потрібен. Вінстон приніс записника у портфелі додому, злодійкувато озираючись. Навіть попри те, що всередині ще не було нічого написано, тримати такі речі при собі було небезпечно.

Вінстон саме збирався завести щоденник. Це не було протизаконним (узагалі ніщо не було протизаконним, оскільки й законів уже не існувало), однак якби щоденник виявили, це могло б стати достатньою підставою для смертної кари або ж щонайменше для двадцяти п'яти років таборів. Вінстон вставив у ручку перо й трохи посмоктав його, аби зняти змазку. Такі ручки давно вже застаріли й навіть для підписів використовувалися рідко, і Вінстон потай — і не без труднощів — роздобув її лише тому, що, на його думку, такий красивий кремовий папір заслуговував, щоб по ньому писали справжнім пером, а не шкрябали чорнильним олівцем. По правді кажучи, Вінстон не звик писати від руки. Якщо не брати до уваги якихось незначних нотаток, він зазвичай надиктовував усе в мовописець — однак, безперечно, для теперішньої мети це було неможливо. Він умочив перо в чорнило і ще якусь мить провагався. Його нутром пройшов дроз. Торкнутися пером паперу означало б вчинити незворотне. Дрібними неокочирними літерами Вінстон вивів:

«4 квітня 1984».

Він відкинувся на спинку стільця. Усього його охопило відчуття цілковитої беспорядності. Перш за все він не мав жодної певності в тому, чи справді то був 1984 рік. Виходило десь на те, оскільки Вінстон був май-

же впевнений, що йому тридцять дев'ять, а народився він, як йому було відомо, десь 1944 чи 1945 року; однак точно визначити будь-яку дату в межах одного-двох років було неможливо.

Неочікувано для самого себе він замислився: а для кого він пише цей щоденник? Для майбутнього. Для тих, хто ще не народився. Якусь мить він і далі обдумував сумнівну дату, виведену на сторінці, а тоді в його мозку раптово виникло новоговірне слово *дводумство*. Уперше за весь цей час Вінстон осягнув масштаби скоєного. Як узагалі можна спілкуватися з майбутнім? Це було в принципі неможливо. Майбутнє буде або подібним до теперішнього, і в такому випадку просто не слухатиме його, або ж буде інакшим — і його поневіряння для нього не матимуть жодного значення.

Який час він просидів, дурнувато витріщаючись на папір. З телеекрана вже певний час гримів військовий марш. Дивно, але Вінстону здалося, що він не лише втратив здатність висловлювати свої думки, а й узагалі забув, що хотів сказати від початку. Він уже кілька тижнів готувався до цієї миті, та досі йому ще жодного разу не спало на думку, що для цього необхідно буде бодай щось іще, окрім відваги. Він гадав, що власне писати буде легко. Усе, що треба було зробити — це перенести на папір той нескінченний, невинний монолог, що тривав у його голові вже кілька років. Утім цієї миті, здавалося, навіть цей монолог вичерпав себе. Крім того, у Вінстона нестерпно почала свербіти варикозна виразка. Чухати її він не смів: щоразу, коли він не стримувався, починалося запалення. Секунди спливали. На той час у свідомості Вінстона існувала лише розгорнута перед ним чиста сторінка, свербіння шкіри над щиколоткою, ревіння маршу та ледь відчутне сп'яніння, спричинене джином.

Раптом він почав у паніці писати, дуже невиразно усвідомлюючи, що саме викладає на папір. Дрібні, але по-дитячому неоковирні рядки повзли то вгору, то вниз, гублячи спершу великі літери, а тоді й крапки:

«4 квітня 1984. Учора ввечері був у кіно. Усі фільми про війну. Один дуже хороший, про бомбардування корабля біженців десь у Середземному морі. Глядачі дуже веселилися з кадрів, де здоровенний товстун намагався втекти по воді від гелікоптера, спершу ти бачиш, як він по-дельфінячому бовтається у воді, тоді його видно через приціли кулеметів гелікоптера, а тоді в ньому вже купа дірок, море навколо рожевіє, і він раптом іде під воду, наче крізь дірки в нього набралась вода, глядачі верещали від сміху, коли він потонув. тоді на екрані рятівний човен із дітьми, а за ним летить гелікоптер. на носі сидить жінка середнього віку, може, єврейка, з хлопчиком років трьох на руках. хлопчик кричить від страху й ховає голову між її грудей наче хоче заритися прямо в неї а жінка обхоплює його руками й заспокоює а сама вся аж посиніла від страху весь час намагається закрити всього його руками наче руки захистять його від куль. тоді гелікоптер скидає прямо на них 20-кілограмову бомбу жажливий спалах човен розносить на друзки. тоді був чудовий кадр із дитячою рукою яка злітає дегалі вище вище вище прямо в повітря за нею мабуть летів гелікоптер із камерою на носі і з партійних місць усі аплодували а в секції для пролів якась жінка раптом почала знімати бучу й репетувати це не можна показувати дітям це не можна показувати дітям доки поліція її не вивела не вивела назовні я не думаю що з нею щось сталося кому яке діло до того що кажуть проли типова реакція пролів вони ніколи...»

Вінстон зупинився — почасти через те, що його руку звело судомою. Він не знав, що змусило його вилити

з себе усю ту дурню. Та найдивнішим було те, що доки він писав, у його голові вималювався зовсім інший спогад — так чітко, що він ледь не наважився записати і його теж. Зараз він розумів, що саме через цей випадок він раптово й вирішив повернутися додому й зробити перший запис у щоденнику саме сьогодні.

Це сталося того ранку в Міністерстві — якщо такі примарні події взагалі можуть «ставатися».

Була вже майже одинадцята нуль-нуль, і співробітники Відділу документації, де працював Вінстон, саме витягали стільці зі своїх кабінетів і розставляли їх посеред зали, навпроти великого телеекрана, готуючись до Двохвилинки ненависті. Вінстон саме займав своє місце в одному з середніх рядів, коли до кімнати зайшло двоє людей. Обох їх він уже неодноразово бачив у міністерстві, однак розмовляти з ними йому ще не доводилося. Першою була дівчина, яку він часто проминав у коридорах. Імені її він не знав, але йому було відомо, що вона працює у Відділі літератури. Судячи з того, що часом Вінстон бачив її з гайковим ключем у вимашчених мастилом руках, він міг припустити, що вона виконувала якусь технічну роботу з обслуговування одного з апаратів із написання романів. То була смілива на вигляд дівчина років двадцяти семи з густим волоссям, обличчям, усіяним ластовинням, та швидкими, атлетичними рухами. Поверх комбінезона вона туго оперізувалася вузьким багряним паском, емблемою Юнацької антистатевої ліги, що кілька разів обвивав її талію, підкреслюючи контури стегон. Вінстонові вона не сподобалася з найпершої ж миті, коли він її побачив. І він знав чому. Від неї віяло духом хокейних полів, холодних ванн, колективних походів на природу та загальної «чистоти» думок, якої їй вдавалося дотримуватися. Утім Вінстон узагалі не любив жінок — особливо

молодих і гарненьких. Адже завжди саме жінки, і понад усе — молоді жінки, були найвідданішими прихильницями Партії, що нараз заковтували всі партійні гасла й усюди винохували сліди інакодумства. Та ця дівчина видавалася йому небезпечнішою за інших. Яюсь, коли вони проминали одне одного в коридорі, вона на мить скоса зиркнула на нього. Той погляд, здавалося, пронизав Вінстона наскрізь та сповнив його відчуттям безпросвітнього жаху. Йому навіть спало на думку, що дівчина може бути агенткою Поліції думок. Звісно, це було дуже малоімовірно. А втім, він усе одно відчував якийсь неспокій, своєрідну суміш страху й ворожості, щоразу, коли вона була десь поблизу.

Другим був чоловік на ім'я О'Браєн, член Внутрішньої партії, посада якого була такою важливою та далекою від Вінстонової, що той лише приблизно міг уявити, чим же, власне, О'Браєн займається. То був кремезний, огрядний чолов'яга із товстою шиєю та грубими, навіть дещо комічними рисами обличчя. Попри непривабливу зовнішність О'Браєну не бракувало своєрідного шарму. Своєю манерою знімати окуляри й знову чіпляти їх собі на носа він просто обеззброював — важко пояснити, але це мало надзвичайно інтелігентний вигляд. Цим жестом він міг би скидатися на дворянина вісімнадцятого століття, що простягає співрозмовникові свою табакерку — якби в чийсь пам'яті й досі затрималися подібні порівняння. Вінстон бачив цього чоловіка разів зо десять — приблизно за таку ж кількість років. Його надзвичайно тягнуло до О'Браєна — і справа була не лише у контрасті між його люб'язними манерами та статурою боксера-важковаговика. Радше річ була в тому, що Вінстон потай вірив — а можливо, навіть не вірив, а лише сподівався — що політична правомірність О'Браєна була не такою вже

й бездоганною. У його обличчі було щось, що просто змушувало зробити таке припущення. Знову ж таки, цілком можливо, що на О'Браєновому лиці прочитувалося не так інакодумство, як просто розум. Хай там як, він скидався на людину, з якою можна було б поговорити — тільки якось обдурити б телеекрани й залишитися з ним сам-на-сам. Вінстон жодного разу не зробив ані найменшої спроби, аби підтвердити свій здогад — та насправді це й було неможливо. Тієї миті О'Браєн зиркнув на свій наручний годинник, побачив, що вже майже одинадцята, й, очевидно, вирішив залишитися у Відділі документації до кінця Двохвилинки ненависті. Він зайняв місце у тому самому ряду, що й Вінстон, лише на кілька стільців далі. Між ними сиділа дрібна рудувата жіночка, яка працювала у сусідньому з Вінстоном кабінеті. Чорнява дівчина всілася прямо за ним.

За мить із великого телеекрана в кінці кімнати почав гриміти чийсь огидний скреготливий голос, схожий на гуркіт якогось погано змащеного механізму. Від цих звуків шкірою проходив дріждз і волосся ставало дибки. Двохвилинка ненависті почалася.

Як і зазвичай, на екрані з'явилося обличчя Ворога народу Еммануеля Гольдштайна. То тут, то там хтось із глядачів починав шипіти. Дрібна рудувата жіночка заверещала від страху й огиди. Гольдштайн був зрадником і відступником, що колись давно (так давно, що ніхто вже й не пам'ятав, коли) був одним із очільників Партії, майже на рівні із самим Старшим Братом. Після того, як Гольдштайна викрили у контрреволюційній діяльності, його засудили до смерті — та якимось таємничим чином йому вдалось втекти, і відтоді його ніхто не бачив. Програма Двохвилинки ненависті щодня була іншою, однак Гольдштайн щоразу виконував у ній головну роль. Він був найголовнішим зрадником,

найпершим осквернителем чистоти Партії. Усі подальші злочини проти Партії, усі зради, акти саботажу, інакодумства й відступництва корінням сягали його вчення. Гольдштайн був ще й досі живий і десь переховувався, виношуючи свої змовницькі задуми: можливо, десь за морем, під захистом своїх іноземних покровителів, а може, навіть — подейкували й про таке — у якійсь таємній криївці в самій Океанії.

Вінстонові забило дух. Обличчя Гольдштайна завжди викликало в нього болючу суміш різних почуттів. То було худе єврейське обличчя в ореолі кошлатого сивого волосся та з маленькою цапиною борідкою — у ньому прочитувався розум, та водночас було в ньому і щось невід'ємно відразливе, особливо якщо дивитися на довгий худий ніс, на кінчику якого трималася пара окулярів, що надавав обличчю по-старечому дурнуватою виразу. Загалом обличчя скидалося на овечу морду — та й голос також був схожий на овече мекання. Гольдштайн, як завжди, злісно нападався на доктрини Партії — нападався в такому перебільшеному й викривленому світлі, що навіть дитина могла б зрозуміти, що він бреше — але водночас достатньо правдоподібно, аби викликати побоювання, що інші, менш ідейні люди, можуть повірити йому. Він паплюжив ім'я Старшого Брата, ганив диктаторську владу партії, вимагав негайного укладення миру з Євразією, кричав про свободу слова і друку, свободу зібрання та свободу думки, істерично волав, що революцію зрадили — і весь час торохкотів, розкидаючись довгими слівцями, ніби пародіюючи те, як зазвичай висловлювалися партійні промовці. Він навіть вживав новоговірні слова — більше, аніж вживав би в дійсності будь-який член Партії. І весь цей час, аби ні в кого не виникало сумнівів щодо справжньої мети усіх позірних нісенітниць, що їх

видавав Гольдштайн, за ним на екрані, шерега за шере-гою, марширували нескінченні ряди євразійських сол-датів, міцно збитих чоловіків із байдужими азіатськими обличчями, які сунули аж до самої поверхні телеекрана й зникали, поступаючись місцем іншим, схожим на них, як дві краплі води. Мекання Гольдштайна супро-воджувалося глухим ритмічним гупанням солдатських чобіт.

Не минуло й тридцяти секунд, як половина при-сутніх у кімнаті вже неконтрольовано волала від люті. Самовдоволена овеча морда на екрані, жахлива міць євразійського війська — стерпіти усе це було неможли-во. Сам лише вид Гольдштайна автоматично викликав страх та злість. Гольдштайна ненавиділи навіть більше, аніж Євразію та Остасію, оскільки, воюючи з однією із цих держав, Океанія переважно укладала мир із іншою. Та на диво, попри те, що Гольдштайна ненавиділи й зневажали геть усі, попри те, що кожний телеекран, кожна газета, кожна книжка спростовували, висмію-вали й розбивали вщент його теорії, виставляючи їх усім на позір як жалюгідні нісенітниці, якими вони насправді й були — попри все це видавалося, що вплив Гольдштайна аж ніяк не меншав. Він завжди знаходив нових простаків, які, здавалося, тільки й чекали на те, аби їх обдурили. Не минало й дня, щоб Поліція думок не викривала шпигунів і шкідників, які діяли за його вказівками. Гольдштайн був головнокомандувачем величезної сірої армії, координатором підпільної ме-режі змовників, відданих ідеї державного перевороту. Припускали, що вона називається Братство. Крім того, подекували про існування жахливої книги, повного збірника усіх його ересей, яку написав сам Гольдштайн і яку таємно розповсюджували то тут, то там. Назви ця книга не мала. Коли хтось і згадував її, то називав

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка,
повну версію книги.